

UCHWAŁA NR 219/2020
PAŃSTWOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ
z dnia 18 sierpnia 2020 r.

w sprawie sprawozdania finansowego Komitetu Wyborczego Jedność Narodu z wyborów do Parlamentu Europejskiego przeprowadzonych w dniu 26 maja 2019 r.

Państwowa Komisja Wyborcza na podstawie art. 144 § 1 pkt 3 lit. a, c i e ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. — Kodeks wyborczy (Dz. U. z 2019 r. poz. 684 i 1504)

postanawia

odrzuć sprawozdanie finansowe Komitetu Wyborczego Jedność Narodu o przychodach, wydatkach i zobowiązaniach finansowych tego Komitetu, w tym o uzyskanych kredytach bankowych i warunkach ich uzyskania, związanych z udziałem w wyborach do Parlamentu Europejskiego, przeprowadzonych w dniu 26 maja 2019 r., **z powodu** naruszenia art. 129 § 2 pkt 2, art. 132 § 1 i art. 132 § 5 Kodeksu wyborczego.

Uzasadnienie

Komitet Wyborczy Jedność Narodu przedłożył Państwowej Komisji Wyborczej sprawozdanie finansowe 26 sierpnia 2019 r., tj. z zachowaniem terminu określonego w art. 142 § 1 Kodeksu wyborczego. Sprawozdanie zostało sporządzone zgodnie ze wzorem określonym w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 19 września 2011 r. w sprawie sprawozdania finansowego komitetu wyborczego (Dz. U. z 2019 r. poz. 1566). Do sprawozdania dołączono sprawozdanie biegłego rewidenta, wybranego przez Państwową Komisję Wyborczą, zawierające opinię na temat sprawozdania finansowego Komitetu.

Żaden z uprawnionych podmiotów, wymienionych w art. 144 § 7 Kodeksu wyborczego, nie zgłosił Państwowej Komisji Wyborczej zastrzeżeń do sprawozdania finansowego Komitetu.

W wyniku badania sprawozdania finansowego Komitetu, dołączonych do niego dokumentów, sprawozdania biegłego rewidenta oraz wyjaśnienia udzielonego

przez pełnomocnika finansowego Komitetu, Państwowa Komisja Wyborcza stwierdziła, co następuje.

Komitet Wyborczy Jedność Narodu wykazał w sprawozdaniu, że w okresie sprawozdawczym pozyskał przychody lub wpływy w wysokości 4 920,00 zł. Środki te pochodziły z wpłat dokonanych przelewami przez trzy osoby fizyczne wymienione w załączniku nr 1.1 do sprawozdania finansowego Komitetu („Rejestr wpłat od osób fizycznych na rzecz komitetu wyborczego o wartości nie przekraczającej łącznie od jednej osoby fizycznej kwotę minimalnego wynagrodzenia za pracę”). Ustalenia co do pochodzenia środków finansowych pozyskanych przez Komitet potwierdza także historia jego rachunku bankowego (wyciąg za okres 01.05.2019 – 31.05.2019, Nr: 3/2019, s. 1/1; wyciąg za okres 01.06.2019 – 30.06.2019, Nr: 4/2019, s. 1/2, wyciąg za okres 01.07.2019 – 31.07.2019, Nr: 5/2019, s. 1/1).

Wszystkie pozyskane przez Komitet środki pochodziły zatem z niedozwolonego źródła. Zgodnie bowiem z art. 132 § 1 Kodeksu wyborczego, środki finansowe komitetu wyborczego partii politycznej, jakim jest Komitet Wyborczy Jedność Narodu, mogą pochodzić wyłącznie z funduszu wyborczego tej partii, tworzonego na podstawie przepisów ustawy o partiach politycznych.

Ponadto, wśród wpłat na rzecz Komitetu, dwie – na łączną kwotę 2 220,00 zł – dokonane zostały na rzecz Komitetu po dniu wyborów, tj. po 26 maja 2019 r. Pierwsza z nich, w kwocie 1 400,00 zł, w dniu 17 czerwca 2019 r. (zob. wskazany wyżej wyciąg Nr 4, s. 1/2), i druga, w kwocie 820,00 zł, w dniu 12 lipca 2019 r. (zob. wskazany wyżej wyciąg Nr 5, s. 1/1). Środki te zostały zatem pozyskane przez Komitet z naruszeniem także art. 129 § 2 pkt 2 Kodeksu wyborczego, który stanowi, że zabrania się pozyskiwania środków przez komitet wyborczy po dniu wyborów (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 3 października 2012 r., sygn. akt III SW 7/12).

Jak stwierdził Sąd Najwyższy we wskazanym wyżej postanowieniu, sygn. akt III SW 7/12, „w sformułowaniu ‘pozyskiwanie środków’ użytym w art. 129 § 2 Kodeksu wyborczego mieści się przyjmowanie przez komitet wyborczy (bez rozróżnienia między komitetem wyborczym partii politycznej a innym komitetem) wpłat pieniężnych dokonanych na jego rachunek bankowy w ramach finansowania kampanii wyborczej przez wszystkie uprawnione do tego podmioty”. W postanowieniu z 2 września 2005 r., sygn. akt III SW 9/05, Sąd Najwyższy wskazał natomiast, że obowiązki wynikające

z przepisów prawa, zatem także te związane z udziałem w wyborach, w tym z tworzeniem komitetu wyborczego, partia zobowiązana jest wypełniać precyzyjnie. Partia stawia sobie bowiem za cel udział w życiu publicznym poprzez wywieranie metodami demokratycznymi wpływu na kształtowanie polityki państwa lub sprawowanie władzy publicznej, co oznacza, że jej utworzenie jest doniosłym aktem publicznoprawnym, z którym wiąże się nie tylko chęć uczestniczenia partii w życiu publicznym, ale także obowiązek posiadania minimum wiedzy o obowiązujących w nim regulacjach prawnych i rygorystycznego ich przestrzegania.

Środki pozyskane przez Komitet Wyborczy Jedność Narodu z naruszeniem zarówno art. 132 § 1, jak i art. 129 § 2 pkt 2 Kodeksu wyborczego, nie zostały przez Komitet zwrócone darczyńcom, czy też przekazane na rzecz Skarbu Państwa. Zostały one natomiast przez ten Komitet wydatkowane na cele związane z kampanią wyborczą, co potwierdza, że zostały przez ten Komitet przyjęte.

Przyjęcie przez Komitet 100% swoich środków z naruszeniem wskazanych wyżej art. 129 § 2 pkt 2 i art. 132 § 1 Kodeksu wyborczego, stanowi przesłankę odrzucenia sprawozdania finansowego tego Komitetu na podstawie art. 144 § 1 pkt 3 lit. a i lit. c w związku z art. 144 § 1 pkt 2 Kodeksu wyborczego.

Jak wskazał Sąd Najwyższy w postanowieniu z 5 maja 2015 r., sygn. akt III SW 7/15, „przepis art. 144 § 1 pkt 3 lit. c Kodeksu wyborczego określa w sposób kategoryczny, że źródłem, z którego pochodzą środki finansowe komitetu wyborczego partii politycznej (a z takim właśnie komitetem wyborczym mamy do czynienia w niniejszej sprawie) może być wyłącznie fundusz wyborczy tej partii, tworzony na podstawie przepisów ustawy z 1997 r. o partiach politycznych (art. 35 tej ustawy). Ustawodawca nie zezwala natomiast komitetowi wyborczemu partii politycznej na pozyskiwanie środków finansowych z żadnych innych źródeł, w tym na przykład z wpłat obywateli lub kredytów bankowych, jak w przypadku komitetów wyborczych organizacji lub komitetu wyborczego wyborców”. Sąd Najwyższy stwierdził także, iż „zarówno brak winy w złamaniu prawa, jak i znikomy stopień jego naruszenia nie mają znaczenia dla oceny zasadności odrzucenia sprawozdania finansowego”. W takim przypadku sprawozdanie finansowe musi być odrzucone.

Zgodnie z art. 149 § 1 Kodeksu wyborczego, naruszenie to skutkuje również przypadkiem na rzecz Skarbu Państwa równowartości kwoty środków przyjętych

przez Komitet z nieuprawnionego źródła, po ustawowo określonym terminie i wydatkowanej przez ten Komitet. Na podstawie art. 149 § 4 Kodeksu wyborczego, Komitetowi Wyborczemu przysługuje prawo dobrowolnego wpłacenia, w terminie 14 dni od dnia doręczenia mu uchwały Państwowej Komisji Wyborczej, a w przypadku złożenia skargi na tę uchwałę do Sądu Najwyższego, w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się orzeczenia wydanego przez ten Sąd, na rachunek bankowy urzędu skarbowego właściwego dla siedziby Komitetu, równowartości środków przyjętych z naruszeniem przepisów Kodeksu wyborczego. Potwierdzenie wpłacenia równowartości tych środków (tj. środków w kwocie 4 920,00 zł) Komitet zobowiązany jest przedstawić Państwowej Komisji Wyborczej. W przypadku niedokonania dobrowolnej wpłaty równowartości tych środków, wszczęte zostanie postępowanie określone w art. 149 § 6 Kodeksu wyborczego.

Środki przyjęte przez Komitet gromadzone były, zgodnie z art. 134 § 1 Kodeksu wyborczego, na jednym rachunku bankowym Komitetu. Rachunek ten otwarty został w Banku Powszechna Kasa Oszczędności Bank Polski Spółka Akcyjna z siedzibą w Warszawie (nr rach. 32 1020 1185 0000 4202 0283 7334).

Do umowy rachunku bankowego wprowadzone zostały zastrzeżenia odpowiednie dla komitetu wyborczego wyborców, a nie dla komitetu wyborczego partii politycznej, jakim jest Komitet Wyborczy Jedność Narodu. W zastrzeżeniach tych zapisano, że: środki finansowe Posiadacza rachunku mogą pochodzić wyłącznie z wpłat obywateli polskich mających miejsce stałego zamieszkania na terenie Rzeczypospolitej Polskiej oraz kredytów bankowych zaciąganych wyłącznie na cele związane z wyborami; środki pieniężne, o których mowa w ust. 1, mogą być wpłacane na rachunek bieżący, o którym mowa w § 1 ust. 1 pkt 1 lit. a jedynie czekiem rozrachunkowym, przelewem lub kartą płatniczą; łączna suma wpłat od osoby fizycznej, o której mowa w ust. 2, na rzecz komitetu wyborczego wyborców nie może przekroczyć 15-krotności minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego w dniu poprzedzającym dzień ogłoszenia postanowienia o zarządzeniu wyborów; wpłaty, o których mowa w ust. 1 mogą być dokonywane maksymalnie do dnia wyborów (tj. do końca dnia 26 maja 2019 r.); Posiadacz rachunku może dysponować środkami zgromadzonymi na rachunku do wysokości wolnych środków.

Wydatki lub koszty wykazane zostały przez Komitet w sprawozdaniu w kwocie 4 913,30 zł i zostały przeznaczone na sfinansowanie:

- usług obcych w kwocie 4 909,55 zł, w tym korzystania ze środków masowego przekazu i nośników plakatów (1 219,55 zł); wykonania materiałów wyborczych, w tym prac koncepcyjnych i prac projektowych (3 136,50 zł);
- kosztów spotkań wyborczych, np. wynajęcia sali, sprzętu, nagłośnienia (553,50 zł);
- pozostałych wydatków – kosztów operacji bankowych (3,75 zł).

Jak wynika z badania sprawozdania finansowego Komitetu oraz z dokumentów finansowych dołączonych do niego, wydatki Komitetu zostały przeznaczone na cele związane z wyborami, tj. zgodne z art. 129 § 1 Kodeksu wyborczego.

Wydatki Komitetu nie przekroczyły limitu określonego zgodnie z art. 135 w związku z art. 337 Kodeksu wyborczego. Nie przekroczyły one także limitu wydatków na kampanię wyborczą prowadzoną w formach i na zasadach właściwych dla reklamy, określonego zgodnie z art. 136 Kodeksu wyborczego.

Komitet nie wykazał w swoim sprawozdaniu żadnych kosztów administracyjnych. W odpowiedzi na pytania z dnia 23 stycznia 2020 r., skierowane przez Komisję do pełnomocnika finansowego Komitetu, dotyczące między innymi tej kwestii, pełnomocnik ten wyjaśnił, że po zarejestrowaniu Komitetu nie zostały zebrane podpisy poparcia w kraju, a jedyną formą uczestnictwa w wyborach było zgłoszenie dwóch kandydatów, w związku z czym, w Komitecie nie powstały koszty pośrednie, takie jak koszty eksploatacyjne związane z najmem (zużycie energii elektrycznej, zużycie wody, gazu i inne pochodne), koszty telekomunikacyjne i Internetu, koszty reklamy i promocji, koszty wynagrodzeń wraz z kosztami ZUS i inne koszty. Poza tym, pełnomocnik finansowy Komitetu stwierdził, że adresy Komitetu wykazane w jego sprawozdaniu finansowym i w dokumentach finansowych do niego załączonych były wykorzystywane wyłącznie na potrzeby rejestracji i faktycznie nikt z nich nie korzystał.

Do sprawozdania finansowego Komitetu załączony został również wykaz pozostałych świadczeń na rzecz Komitetu Wyborczego o zerowej wartości wykonanych w formie wolontariatu. Wykazano w nim, że usługi polegające na najmie lokalu i sprzętu biurowego, prowadzeniu strony internetowej oraz rozdawaniu ulotek świadczył na rzecz Komitetu jeden z kandydatów, natomiast usługę polegającą na prowadzeniu ksiąg rachunkowych Komitetu – jego pełnomocnik finansowy. Wszystkie te usługi wycenione zostały na zero złotych.

Państwowa Komisja Wyborcza wskazuje jednak, że Komitet Wyborczy Jedność Narodu w wyborach do Parlamentu Europejskiego przeprowadzonych w 2019 r. zarejestrował nie dwóch kandydatów, ale listę kandydatów w okręgu nr 5 zawierającą dziesięciu kandydatów.

Z oświadczenia dwóch kandydatów Komitetu, załączonego do wyjaśnień pełnomocnika finansowego tego Komitetu złożonych Państwowej Komisji Wyborczej wynika natomiast, że zaangażowanie Komitetu w kampanię wyborczą ograniczało się „do wydrukowania ulotek dwóch kandydatów oraz zrobienia 30-tu banerów” oraz że Kandydaci ci ulotki rozdawali sami „jeżdżąc po okręgu wyborczym i spotykając się z wyborcami”. Również banery były rozwieszane przez te osoby „własnoręcznie w miejscach, gdzie nieodpłatnie w przestrzeni publicznej zawieszane były banery kandydatów z innych komitetów wyborczych”. Z oświadczenia tego wynika także, iż Komitet nikogo nie zatrudniał do tych czynności, jak również, że nie płacił nikomu za miejsce do ich rozwieszenia.

Powyższe oświadczenie potwierdza zatem jednoznacznie, że Komitet Wyborczy Jedność Narodu niezgodnie ze stanem faktycznym sporządził wykaz pozostałych świadczeń na rzecz Komitetu Wyborczego wykonanych w formie wolontariatu. Z przywołanego wyżej oświadczenia kandydatów Komitetu w wyborach do Parlamentu Europejskiego w 2019 r., załączonego do jego wyjaśnień przedstawionych Państwowej Komisji Wyborczej, wynika bowiem, że zgodnie z art. 132 § 5 pkt 1 Kodeksu wyborczego, usługi polegające na nieodpłatnym rozpowszechnianiu banerów i ulotek wyborczych świadczyło na rzecz Komitetu co najmniej dwóch kandydatów (w wykazie wymieniono tylko jednego), że Komitet korzystał z nieodpłatnych miejsc udostępnianych mu do ekspozycji materiałów wyborczych i nie wskazał kto mu te miejsca udostępniał, tj. czy były to, zgodnie z art. 132 § 5 pkt 4 Kodeksu wyborczego, osoby fizyczne nieprowadzące działalności gospodarczej w zakresie reklamy, czy też inne podmioty, a także nie dokonał wyceny wykorzystanej w tych miejscach powierzchni, a także że Komitet nie wykazał w sprawozdaniu żadnych kosztów podróży, chociaż kandydaci odbywali takie podróże na terenie okręgu wyborczego.

Niezgodne ze stanem faktycznym wykazanie zarówno świadczeniodawców przyjętych przez Komitet korzyści majątkowych o charakterze niepieniężnym, jak i wartości tych korzyści, stanowi naruszenie art. 142 § 1 Kodeksu wyborczego,

w związku z przepisami rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie sprawozdania finansowego komitetu wyborczego. Oznacza to, że w efekcie niemożliwa do ustalenia jest faktyczna wysokość zarówno przychodów lub wpływów Komitetu, jak i jego wydatków lub kosztów.

Pełnomocnik wyborczy Komitetu, zawiadomił Państwową Komisję Wyborczą o utworzeniu strony internetowej w terminie określonym w art. 102 § 1 Kodeksu wyborczego.

Państwowa Komisja Wyborcza, po ustaleniu powyższego na podstawie sprawozdania finansowego Komitetu, dokumentów do niego załączonych, wyjaśnienia pełnomocnika finansowego Komitetu oraz sprawozdania biegłego rewidenta, postanowiła jak w sentencji.

Od niniejszego postanowienia pełnomocnikowi finansowemu Komitetu Wyborczego Jedność Narodu przysługuje prawo wniesienia skargi do Sądu Najwyższego, w terminie 14 dni od dnia doręczenia tego postanowienia.

Przewodniczący
Państwowej Komisji Wyborczej

Sylwester Marciniak